

Geachte X

Wij zijn een groep van vluchtelingenorganisaties uit verschillende steden in Nederland. Wij zetten ons in voor mensen zonder papieren (uitgeprocedeerde asielzoekers en anderen). Zij zijn gedwongen te overleven in de marge van de Nederlandse samenleving, met beperkte rechten, waardoor uitbuiting en misbruik dreigen. Wij bieden hen onderdak, toegang tot basisvoorzieningen en begeleiden hen bij het vinden van bestendige oplossingen.

Het afgelopen jaar hebben wij contact met uw partij gehad, (...). Wij hopen dat u tijdens de formatieperiode én daarna de belangen van deze kwetsbare groep zult blijven verdedigen.

Graag brengen wij de volgende zes punten onder uw aandacht. Dit zijn zes punten die volgens ons als hulpverleners noodzakelijk zijn om het huidige beleid ten aanzien van mensen zonder papieren te verbeteren.

1. De pilot LVV (Landelijke Vreemdelingen Voorziening) verlengen en de werking van de LVV verbeteren

De pilotfase van de LVV loopt eind 2021 af. We pleiten ervoor om de pilotfase te verlengen. Verlenging van de proeffase is wenselijk vanwege de vertragingen die zijn ontstaan door de late start van sommige proefprojecten en door de belemmeringen die door Covid-19 zijn opgeworpen. Intussen zijn er wel concrete maatregelen te nemen die de LVV succesvoller zullen maken. Met een rigide migratiebeleid zoals het Nederlandse, zullen complexe casussen blijven bestaan. De samenwerking tussen NGO's en Rijksdiensten in de LVV heeft de potentie om in dergelijke situaties doorbraken te realiseren. Tot dusver heeft de LVV dit potentieel niet waargemaakt. Redenen hiervoor zijn het beperkte mandaat van de Rijksdiensten in het Lokaal Samenwerkingsoverleg (LSO) en het gebrek aan doorzettingsmacht op LSO- en MRT-niveau (Multidisciplinair Review Team, voor opgeschaalde zaken). Wij stellen voor om de vertegenwoordigers van de Rijkspartijen in het LSO een ruimer mandaat te geven. Bovendien bevelen wij aan om de knelpunten die de deelnemende partijen in de LVV ervaren, te gebruiken om het beleid aan te passen. De verlenging van de pilot dient eveneens gebruikt te worden om een landelijk dekkend aanbod van opvang en begeleiding aan ongedocumenteerden op te zetten. Tot die tijd lijkt het ons onverstandig om de Bed-Bad-Broodvoorzieningen (BBB) af te bouwen.

2. Opvang voor iedereen

Dakloosheid is een groeiend probleem in de grote steden. Diverse mensen overnachten noodgedwongen op straat. Dat geldt voor zowel mensen mét als zonder verblijfsvergunning. In het belang van zorg en de openbare veiligheid stellen wij een permanent vangnet van onvoorwaardelijke opvang voor iedereen, die dat nodig heeft, voor. Dakloosheid is voor niemand wenselijk en draagt zeker niet bij tot het vinden van duurzame oplossingen voor de getroffen. Met name is het van groot belang dat ook ongedocumenteerde mensen met medische klachten worden opgevangen. Door mensen op te vangen met fysieke of somatische klachten kunnen zij stabiliseren waarna nagedacht kan worden over een toekomstperspectief.

3. De discretionaire bevoegdheid terugbrengen

De discretionaire bevoegdheid is per 1 mei 2019 afgeschaft, als uitruil tegen een eenmalige verruiming van het Kinderpardon (de 'Kinderpardondeal'). Sindsdien is het alleen nog mogelijk om in de eerste procedure een beroep te doen op schrijnende omstandigheden, waarna de hoofddirecteur van de IND een reguliere vergunning kan verstrekken. Dit heeft verstrekkende gevolgen; waar voorheen gemiddeld 100 keer per jaar een vergunning werd verleend is dat het afgelopen jaar slechts vier keer gebeurd. Uit de praktijk blijkt dat het noodzakelijk zal blijven om in bepaalde zaken uitzonderingen te maken. Dit is ook bevestigd door wetenschappers en advocaten tijdens een [expertmeeting](#). Wij pleiten ervoor dat de Staatssecretaris, op advies van een onafhankelijke partij (bij voorkeur een onafhankelijke commissie), de bevoegdheid krijgt om uitzonderingen te maken. Dit schept de mogelijkheid om voor schrijnende gevallen waarin de wet niet voorziet, toch tot een oplossing te komen.

4. Participatie in de maatschappij

De toelatingsprocedures nemen veel tijd in beslag. Gedurende de procedures en tijdens het illegale verblijf mogen mensen zonder verblijfsvergunning slechts in beperkte mate werken en studeren. Hierdoor krijgen zij niet de mogelijkheid om hun leven in eigen hand te nemen. Verschillende organisaties, waaronder wij, moedigen ongedocumenteerde mensen aan zich te ontplooiën. We zien dat dit een positief effect heeft op hun welzijn en dat dit hen beter in staat stelt om na te denken over hun toekomst, ook als die toekomst in het land van herkomst ligt.¹ Wij stellen daarom voor om het recht op onderwijs, stages, vrijwilligerswerk en betaald werk uit te breiden zolang ongedocumenteerden in Nederland verblijven.

5. Routes naar legalisering voor niet-uitzetbare, gewortelde vreemdelingen

Door het steeds strengere migratiebeleid is het in veel gevallen steeds moeilijker geworden om oplossingen te vinden voor vreemdelingen die langdurig in Nederland verblijven. In elke stad komen we onoplosbare zaken tegen: mensen die niet uitgezet kunnen worden en inmiddels hier geworteld zijn. Er dient gekeken te worden naar oplossingen voor deze groep. Wij stellen twee oplossingen voor:

5.1 Wij zouden graag zien dat de mogelijkheid van een ingroeieregeling, naar voorbeeld van het Duitse 'Duldung beleid', ook in Nederland wordt onderzocht. Dit zou niet-uitzetbare migranten in staat stellen te studeren en te werken, en op de lange termijn kunnen ze daarbij ook in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning.

5.2 Ten tweede pleiten we voor het faciliteren van een route naar verblijfsrecht voor staatlozen die geen land hebben waar ze naar terug kunnen keren. Pas het huidige wetsvoorstel gericht op de vaststellingsprocedure staatloosheid hierop aan. De buitenschuldprocedure in zijn huidige vorm voldoet niet voor staatlozen zonder rechtmatig verblijf.

¹ Zie bv ook de [Tussenevaluatie LVV van Verweij Jonker, feb2021](#)

6. Het beperken van vreemdelingendetentie

Vreemdelingendetentie is een 'ultimum remedium', bedoeld als maatregel om ongedocumenteerde migranten beschikbaar te houden voor uitzettingen. De omstandigheden in vreemdelingendetentie zijn vergelijkbaar met die in strafdetentie. Het wetsvoorstel dat dit zou wijzigen, is al acht jaar in behandeling.² Desondanks wordt nog steeds gebruik gemaakt van vreemdelingendetentie voor vreemdelingen die herhaaldelijk niet-uitzetbaar zijn bevonden. Slechts een klein deel van de in bewaring gestelde vreemdelingen wordt daadwerkelijk uitgezet, voornamelijk binnen Europa. Wij dringen er sterk op aan het gebruik van vreemdelingendetentie te beperken en locaties met meer vrijheden in te richten.

Ik dank u hartelijk voor uw aandacht. Het is in ieders belang dat er passende oplossingen worden gevonden voor mensen zonder papieren. Hetzij hier of in het land van herkomst. Wij en verschillende andere vluchtelingenorganisaties hebben hierover veel expertise opgebouwd. Graag gaan wij hierover met u in gesprek en voorzien wij u van informatie over het soms complexe en onbarmhartige Nederlandse asiel- en migratiebeleid.

Hartelijke groet,

Rian Ederveen, Stichting LOS
mede namens NGO's in Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Eindhoven

² Wet Terugkeer en Vreemdelingenbewaring, Kamerstukken nr 34.309